

ตรวจสอบปฏิรูปโครงสร้าง ศช.

โดย

ศ.ดร.ลีปนันทน์ เกตุทัต กรรมการการศึกษาแห่งชาติ
และ นายชุมพล ศิลปอาชา สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร

การสนทนา

ในรายการระดมสมองอนาคตการศึกษาไทย

สถานีเนชั่นทีวี ยูบีซี 8

379.593

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ส 691 ต

ตรวจสอบปฏิรูปโครงสร้าง ศธ. กรุงเทพฯ : กลุ่มงาน
ประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ สกศ., 2545.

32 หน้า

ISBN :974-241-404-1

1. การปฏิรูปการศึกษา

2. กระทรวงศึกษาธิการ - - การตรวจสอบ 3. ชื่อเรื่อง

ตรวจสอบปฏิรูปโครงสร้าง ศธ.

โดย กลุ่มงานประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สิ่งพิมพ์สกศ. อันดับที่ 107/2545

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2545

จำนวน 5,000 เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่ กลุ่มงานประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 1117-8

โทรสาร 0-2243-0083

Web Site : <http://WWW.onec.go.th>

สำนักพิมพ์

บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

23/232-4 ซอยคลองใหญ่ ถนนวงแหวน บางแค กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์ 0-2803-2694-7 โทรสาร 0-2803-4401

คำนำ

หนังสือ เรื่อง “ตรวจสอบปฏิรูปโครงสร้าง ศธ.” เล่มนี้ เป็นการถอดความการสนทนาในรายการระดมสมองอนาคตการศึกษาไทย ซึ่งออกอากาศไปแล้วเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2545 ทางสถานีโทรทัศน์ เนชั่นทีวี ยูบีซี 8 โดยมี ศ.ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต กรรมการการศึกษาแห่งชาติ และนายชุมพล ศิลปอาชา สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร เป็นวิทยากรร่วมกัน

การสนทนาในหัวข้อดังกล่าว เกิดจากกระแสข่าวการปฏิรูประบบโครงสร้างของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการนำเสนอถึง 2 ร่างด้วยกัน คือ ร่างโครงสร้างกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามกรอบของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เสนอโดยสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) และร่างโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ที่เสนอโดยกระทรวงศึกษาธิการ โครงสร้างทั้ง 2 ร่างนี้ มีความแตกต่างทั้งในเชิงความคิด และแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ จึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งในการหลักการของแต่ละร่าง เกิดกระแสข่าวต่างๆมากมาย เป็นเหตุให้การปฏิรูปการศึกษาสะดุดไม่คืบหน้าไปอย่างที่ควรจะเป็น อีกทั้งยังก่อให้เกิดความสับสนขึ้นในสังคมอย่างมาก ซึ่งในการสนทนาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่านที่เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในอดีต ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว ตลอดจนขอเสนอสำหรับการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา

ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ถอดความการสนทนาดังกล่าว และจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็กสำหรับเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เกิดความเข้าใจกันในวงกว้าง อันจะเป็นพลังผลักดันการปฏิรูปการศึกษาไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

นายรุ่ง แก้วแดง

(เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ)

ตรวจสอบปฏิรูปโครงสร้าง ศธ.

โดย

ศ.ดร.ลีปนันท์ เกตุทัต กรรมการการศึกษาแห่งชาติ
และ นายชุมพล ศิลปอาชา สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร

การสนทนา

ในรายการระดมสมองอนาคตการศึกษาไทย

สถานีเนชั่นทีวี ยูบีซี 8

วันเสาร์ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2545

เวลา 22.00-23.00 น.

นายชุมพล : ติดตามมาอย่างเงียบๆ แต่ตอนนี้สงสัยจะเงียบลำบากเสียแล้วเพราะเป็นห่วงปฏิรูปการศึกษาไม่ไปไหนเลย ล่าช้าก็ล่าช้า แลมติไม่ดีก็ถูกรื้อถูกยกเลิกไปหมด ปฏิรูปก็เลยจะไม่เห็นเงาแล้ว

นายกนก : ที่ล่าช้า เพราะกำลังรื้อ ปรับเปลี่ยนกันอยู่หรือเปล่าครับ

นายชุมพล : คุณกนกยกประเด็นเรื่องโครงสร้างนี้ดีมากนะครับ เพราะนี่คือประเด็นหนึ่งที่กระบวนการปฏิรูปต้องเรรวน แล้วที่บอกว่ามี 2 แบบแปลนนั้น ไม่ใช่แค่มี **มีแบบเดียว คือแบบที่สภายอมรับ** ผ่านเป็นกฎหมายและลงพระปรมาภิไธยเรียบร้อยแล้ว แต่ตอนหลังมีหลายแบบนั้น เป็นแบบที่เรียกตรงๆ ว่านอกกฎหมาย

ศ.ดร.ลีปนันท : ตอนที่ผ่านพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.2542 เป็นเอกฉันท์ทั้งสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา คนที่ลงคะแนนเอกฉันท์ตอนนั้น ก็นั่งอยู่ตอนนี้ แล้วบอกไม่เอาด้วย

นายกนก : ตอนนั้นอาจจะผ่านมาแบบคร่ำๆหรือเปล่า ยังเปิดช่องให้พอจะไปปรับเปลี่ยนในรายละเอียดได้

นายชุมพล : สมัยก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 40 งานด้านการศึกษาจะจัดกระจายกันอยู่ในที่ต่างๆ ไม่เคยมี พ.ร.บ.การศึกษาที่รวมศูนย์กลางเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้น จึงได้มีการผลักดันให้มีการเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญว่าจะต้องมี พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางจัดการศึกษาของชาติ ไม่สะเปะสะปะเหมือนสมัยก่อน ก่อนที่ พ.ร.บ.การศึกษาจะประกาศใช้ในปี 2542 ก็ได้จัดทำการศึกษาพิจารณาปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็นทั่วทั้งประเทศมาแล้ว โดยผมเองก็เคยเดินทางไปทำการศึกษาปรึกษาหารือ รับฟังความคิดเห็นตามโรงเรียนต่างๆ ด้วย ดังนั้น พ.ร.บ.การศึกษาที่ประกาศใช้ไปแล้ว 3 ปีก่อน มิใช่เป็น พ.ร.บ. ที่เกิดขึ้นอย่างฉาบฉวย แต่เป็นผลผลิตที่เกิดจากการช่วยกันคิด ช่วยกันทำและตรวจสอบ จากทุกฝ่ายอย่างรอบคอบแล้ว เมื่อ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการแล้ว ปี 2542 ก็ได้มีการจัดตั้งองค์กรมหาชนขึ้น ชื่อ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ให้ทำหน้าที่ยกร่างรายละเอียดตาม พ.ร.บ.การศึกษา แต่ละเรื่องได้นำเสนอ ครม. มาตั้งเกือบ 9 เดือนกว่า โดยผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการนั้นมีทั้ง นักเทคนิค นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา และบัดนี้ สปศ. ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

โดยสรุป ขณะนี้ เรามีรัฐธรรมนูญใช้บังคับแล้ว และมีการออก พ.ร.บ.การศึกษาตามรัฐธรรมนูญ และได้ยกร่างเค้าโครงการศึกษาตาม พ.ร.บ.แล้ว แต่ทั้งหมดนั้น ล้วนเป็นเพียง ปราบกฏบนแผ่นกระดาษ มีแต่ตัวหนังสือ แต่ขาดจิตวิญญาณ หากมีจิตวิญญาณแล้วการศึกษาจะเคลื่อนไปได้ ต้องมีบุคคลใด บุคคลหนึ่งมาช่วยผลักดัน การศึกษาจึงจะบรรลุผลสำเร็จได้

นายกนก : ใครเป็นคนผลักดันครับ

นายชุมพล : **แรงผลักดันสำคัญที่สุดคือการเมือง** ต้องอาศัยพลังทางการเมือง จึงจะประสบความสำเร็จ หัวใจสำคัญที่สุดคือการเมือง

นายกนก : อาจารย์ชุมพลกำลังจะบอกว่าที่ซ้ำ ที่กระทอนกระแทนอยู่เพราะการเมือง

นายชุมพล : คุณนก ลองทบทวนดูสิว่า ปีหนึ่งผ่านมาปฏิรูปการศึกษาไปถึงไหน 4 เดือนแรก การเมืองเข้าไปวุ่นวายกับรัฐมนตรีศึกษา จนกระทั่งรัฐมนตรีศึกษาต้องเปลี่ยน ถูกบีบให้ออก พอ 4 เดือนที่สอง สักคมก็หลงดีใจกับคำพูดนายก ที่ประกาศว่า “ผมจะเป็นผู้นำปฏิรูปการศึกษาเอง โดยเฉพาะจะทำหน้าที่ผลักดัน กฎหมาย 23 ฉบับ ให้ผ่านรัฐสภา” แต่พอฝ่ายค้านประกาศจะยื่นญัตติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีศึกษา นายกก็ถอยจึงลาออกจากรัฐมนตรีศึกษาก่อน เป็นอันว่าเราเสียเวลาเต็มๆ 8 เดือนกับการเปลี่ยนรัฐมนตรีศึกษา โดยไม่ได้อะไรเลย ต่อมาอีก 4 เดือนภาพที่ปรากฏออกมาหลังจากที่รัฐมนตรีศึกษาใหม่ รับตำแหน่ง ก็เต็มไปด้วยปัญหา ทะเลาะเบาะแว้งกัน ทะเลาะกับข้าราชการประจำบ้าง นักวิชาการบ้าง และท้ายสุดก็ทะเลาะกับรองนายกฯ พรรคเดียวกัน ซ้ำไปกว่านั้น กลับไปสร้างปัญหาปฏิรูปการศึกษาเพิ่มมากขึ้นอีก เช่น จะผ่าตัดแยกกระทรวงศึกษาออกไปเป็นกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว จึกก็พาออกไปเป็นกระทรวง เอาศาสนาไปอยู่สำนักนายกฯ ซึ่งส่งผลกระทบ ทำให้การปฏิรูปการศึกษาต้องหยุดอยู่กับที่ เกิดความโลเล ไม่แน่นอน และเต็มไปด้วยความวุ่นวายพอสมควร

นายกนก : เดียวจะกลับมาคุยตรงนี้ ท่านสีปนนท์ติดตามแล้วมีความคิดเห็นอย่างไร

ศ.ดร.สีปนนท์ : ผมทำมาตลอดครับ ผมเป็นคนประเภททำไม่ใช่พูด บางคนประเภทพูดชวนดี ผมไม่ยอมดีด้วยก็แค่นี้ อาจารย์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์หัวหน้าพรรคกิจสังคมคนแรกท่านเคยสอนผมว่า เราทำงานหลักทำงานใหญ่ เปรียบเสมือนต้นไม้ใหญ่ในทุ่งหญ้าที่แดดร้อนผ่าว เราเป็นต้นไม้ใหญ่เมื่อสุนัขวิ่งมาจะต้องมาปัสสาวะรด เราต้องแผ่เมตตา ท่านอาจารย์คึกฤทธิ์สอนผมนี่คือ กิจสังคมในยุคนี้ หวังว่ากิจสังคมทุกคนเรียนทางนี้ ผมก็ใช้อย่างนั้น **การปฏิรูปการศึกษาต้องให้ปัญญา ให้สติ ไม่ใช่ใช้น้ำโคลน ด้วยวิธีนำหน้ามาवाद**

นายกนก : ผมฟังอาจารย์แต่ละคนพูด ความจริงก็น่าจะไม่มีอะไรซ้ำ แต่ทำไมถึงซ้ำ

ศ.ดร.สีปนนท์ : ปฏิรูปการศึกษาหวัง 3 เรื่อง คือ

1. ให้คนไทยทุกคนได้มีโอกาสเท่าเทียมกัน เข้าถึงการศึกษาด้วยคุณภาพ 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เงินก็ไม่มากนักครับ คำนวณดูเงินแล้ว แต่เงินนำไปใช้ทางอื่นเสีย

2. นักเรียนทุกคน ผู้เรียนทุกคน ต้องรู้วิธีเรียนรู้ ไม่ใช่รู้ท่องจำ ไม่ใช่รู้จากการกาถูกกาผิด จึงต้องปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยคุณภาพ เรื่องนี้ต้องเพิ่มเงินนิดหน่อย ถามว่าเงินจะนำมาจากไหน นำมาจากส่วนที่ 3
3. ต้องระดมทรัพยากร จัดสรรให้ดี ปรับปรุงคุณภาพ กระจายอำนาจไปให้โรงเรียน ไม่ใช่กองอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการ

นายกนก : ปัญหาไม่ใช่อยู่ที่การเงินใช่ไหมครับ

ศ.ดร.ลีปนันท : เงินมี จัดสรรเงินวิธีใหม่ เราใช้เงินไปในการเขียนจดหมายซึ่งกันและกัน สร้างรั้วสร้างป่า กว่า 8% ทั่วโลกใช้ประมาณ 2-3% ก็เอา 6% ไปทำเรื่องที่ 1 และ 2 เท่านั้น ไม่ยากอะไร คราวนี้ทำอย่างที่ 3 เมื่อกระจายอำนาจ ไม่จู้จี้จกการเมือง เพราะไม่สามารถจะคุมอะไรต่ออะไรได้ เพราะเป็นลักษณะคณะกรรมการขึ้นมา หัวใจอยู่ตรงนี้ ถามอาจารย์ ชุมพลดู ผมก็เคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านก็เคยเป็น **รองดูเลขาธิการ ขอบอำนาจนิยม หรือปัญญานิยม**

นายกนก : นักการเมืองยังติดที่จะใช้แบบเดิม ๆ อาจารย์ชุมพลมีความคิดเห็นอย่างไร

นายชุมพล : ขอพูดตรงไปตรงมา ปัญหาหลักเวลานี้ที่ไม่เคลื่อนตัวไปก็เพราะว่า ประการที่หนึ่ง วิธีคิดของ **รัฐบาลชุดนี้ยังมีความคิดแบบนักการเมืองเก่าๆ** คือ เอาอำนาจทางการเมือง และอำนาจราชการประจำเป็นตัวตั้ง แทนที่จะเป็นอำนาจของประชาชน อำนาจทางการเมืองคืออะไร? คือการที่จะใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ฐานเสียง เช่น การฝากฝัง แต่งตั้งโยกย้าย เอื้อประโยชน์พรรคพวกหรือแก่ตัวเอง ฯลฯ **ไปล้างลูก** ซึ่งการที่อาจารย์เกษม วัฒนชัย อดีต รมต.ศึกษา อยู่แค่ 4 เดือน ต้องลาออก สะท้อนภาพว่าการเมืองเข้าไปแทรกแซงดังกล่าว

ประการที่สอง ข้าราชการก็ไม่อยากเปลี่ยนแปลง อยากคงความเป็นอธิบดีไว้ อธิบดีคนเดียวมีอำนาจเด็ดขาด การมีส่วนร่วมจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้เพราะอำนาจอยู่ที่อธิบดี อยู่ที่ปลัด กระทรวงผิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการกระจายอำนาจ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติก็รองรับรูปแบบกระจายอำนาจไปให้ประชาชนมีส่วนร่วม ดังนั้นเราจึงใช้ระบบเขตพื้นที่ และใช้ระบบคณะกรรมการดูแลแทนรูปแบบคณะกรรมการมีผลประโยชน์ 2 อย่าง คือ

ประการที่ 1. มีผลเท่ากับว่า เปิดช่องให้ประชาชนมีสิทธิเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาได้ ถ้าให้อธิบดีเป็นใหญ่คนเดียว ถามว่าประชาชนจะเข้ามาใหญ่ด้วยได้อย่างไร อันนี้ก็ต่างกันแล้ว รูปแบบคณะกรรมการจึงเปิดช่องให้สามารถแต่งตั้งมาจาก

ประชาชน ตัวแทนของประชาชน มีความหลากหลายของคนพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการศึกษาได้

ประการที่ 2 การกระจายอำนาจ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการกระจายอำนาจให้ลงไปถึงท้องถิ่นและชุมชน ถ้าเป็นรูปแบบอธิปไตยซึ่งมีอำนาจล้นฟ้า ถามว่าชุมชนและประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างไร ฟังมาเสมือนหนึ่งว่าจะรื้อให้อำนาจกลับมาอยู่ที่ส่วนกลางเหมือนเดิม อย่างนี้ผิดรัฐธรรมนูญนะครับ ยิ่งไปกว่านั้นจะเอาระบบงานเขตพื้นที่ไปขึ้นกับสำนักงานปลัดกระทรวง ถามว่าจะไปขึ้นทำไม เพื่อรัฐมนตรี นักการเมืองสามารถจะตั้งปลัดได้ ปลัดก็ไปควบคุมคณะกรรมการต่ออีก ซึ่งความจริงไม่ถูกต้อง

นายกนก : ครับ นี่กำลังพูดถึงโครงสร้าง

นายชุมพล : ใช้ครับ มันไปพัวพันถึงโครงสร้างด้วย ตลอดเวลาที่ผ่านมา แทนที่รัฐบาลจะขับเคลื่อน ผลักดัน ปฏิรูปการศึกษาให้เดินหน้าไปข้างหน้าตาม พ.ร.บ.การศึกษาและตามนี้ ซึ่งทุกอย่างก็เสร็จหมดแล้ว สปศ.ได้เสนอให้ ครม. พิจารณาตั้ง 8-9 เดือนแล้ว แต่ยังหยุดนิ่งอยู่ และทำท่าจะตกคลอง ฝ่ายการเมืองดูเหมือนไม่อยากจะเดินเกมต่อ ตรงกันข้ามกำลังเคลื่อนไหวต่อต้านทุกรูปแบบโดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ นานา เช่น บอกว่ายังไม่พร้อม ออกปลุกกระดม ไปตามภาคต่างๆ เพื่อให้มีแรงต่อต้าน อย่างนี้ทำให้กระบวนการปฏิรูปการศึกษาจะจกหมดทุกอย่าง

นายกนก : อาจารย์ลีปนนท์ ช่วยพูดถึงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการที่กำลังสงสัยกันอยู่ตอนนี้ที่มี 2 แบบ แม้อาจารย์ชุมพลบอกว่ามีอยู่แบบเดียวก็ตาม ล่าสุดมีแบบที่ สปศ.เสนออยู่แล้ว แต่ตอนหลังกระทรวงก็เสนอโครงสร้างของตนเองขึ้นมาอีก ที่มี 3 ทบวง มี 1 สำนักงานปลัด ตรงนี้เป็นอย่างไร ช่วยเปรียบเทียบให้ดูหน่อยครับ

ศ.ดร.ลีปนนท์ : เปรียบเทียบอย่างนี้นะครับ ที่สปศ.เสนอเป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติขึ้นมา ก็เพราะว่า มีพ.ร.บ.เกี่ยวกับการศึกษาอยู่กว่า 90 ฉบับ แต่ละฉบับไปคนละทิศละทาง จึงต้องทำเป็นฉบับเดียวอย่างที่ท่านอาจารย์ชุมพลพูด รัฐธรรมนูญบอกต้องมีพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ **เน้นความรู้คู่คุณธรรม** ผมเอาจุดนี้ก่อนตรงที่เน้นความรู้คู่คุณธรรม สปศ.ทำมา 1 กระทรวง คือกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ได้ว่าความรู้คู่คุณธรรม ไม่ใช่การท่องเที่ยว เป็นภาคปฏิบัติ เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติตลอดตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่

แต่ตอนนี้ไม่ใช่แล้วเป็นกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว เอาวัฒนธรรมไปปรับใช้การท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งร้องรำทำเพลง ดิดีตีเป่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม แต่

วัฒนธรรมคือวิถีชีวิต คือความสืบเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบันสู่นาคต ควรจะอยู่ด้วยกัน จึงเป็น ความรู้คุณธรรม ถ้ากระทรวงความรู้อยู่ที่หนึ่ง และกระทรวงคุณธรรม วัฒนธรรมอยู่อีกที่ หนึ่ง จะทำได้อย่างไร หัวใจอยู่ตรงนี้นะครับ ถ้าเป็นความรู้เฉยๆ ก็เป็นคอมพิวเตอร์ มีแต่ คุณธรรม มีแต่ศาสนาเฉยๆ รอบโลกเหยียบตายเหมือนที่ถูกลูกเหยียบอยู่ตอนนี้

นายกนก : ศาสนาเองตอนนี้ก็ไม่อยู่ที่กระทรวงศึกษาแล้ว

ศ.ดร.ลีปนันท : ตรงนี้ที่ผมห่วงที่สุด รัฐบาลกำลังจะเสนอร่าง พ.ร.บ.ศาสนาพุทธอยู่สำนักนาย ก- รัฐมนตรี ศาสนาอื่นๆอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการ คุณกนกลองทายว่า 20 ปี 30 ปีจากนี้ไป ประเทศไทยจะเป็นอย่างไร เด็กไทย คนไทยจะเติบโตอย่างไร เมื่อศาสนาแยกกันอย่างไร

นายกนก : ศาสนาพุทธไปอยู่สำนักนายกฯ น่าเป็นห่วงหรือครับ

ศ.ดร.ลีปนันท : เมื่อไม่ได้อยู่รวมกันเป็นกระทรวง โดยหลักแล้วคนทุกคนต้องเติบโตขึ้นมาด้วย ศาสนา คุณธรรมและครอบครัว แล้วความรู้เขาไปต่อ สำคัญที่สุดคืออันหนึ่งครับบุญคุณ สรรสร้างกรรม แต่วัฒนธรรมและคุณธรรมสร้างคนและสังคม ถ้าเราจะสร้างคนอยู่หนึ่งกระทรวง สร้างความรู้อยู่หนึ่งกระทรวง ทำได้อย่างไร นี่เป็นรูปแบบที่ไม่เป็นไปตาม กฎหมาย ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ต่อไปหากศาสนาพุทธอยู่ที่สำนักนายกฯ การศึกษา อยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรมไปอยู่กับการท่องเที่ยว ก็พำนักหนาการไปอยู่ต่างหาก เด็กไทยคงต้องแยกเป็น 4 ส่วน ตรงนี้เป็นหัวใจของแนวคิดที่ไม่สอดคล้องกับพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

นายชุมพล : กระทรวงศึกษาเรามีเสาหลักของประเทศอยู่ 5 เสาด้วยกัน เสาที่ 1 คือเรื่อง การศึกษา เป็นหัวใจสำคัญ เสาที่ 2 คือวัฒนธรรมต้องไปกับคนไทย เสาที่ 3 คือดูแลรากเหง้า ของประเทศไทย คือกรมศิลปากร ดูแลกำเนิดที่มาของคนไทย เสาที่ 4 คือศาสนา โรงเรียน เราอยู่คู่ศาสนามาตลอดตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ และเสาที่ 5 คือ ราชบัณฑิตยสถาน เรามี 5 เสาหลักมาโดยตลอดจึงควรจะต้องอยู่ที่เดียวกันทั้งหมด แต่เวลานี้ถ้าเราเอาเสาหลักออกไป แล้ว การศึกษาจะอยู่ได้อย่างไร จริงอยู่ที่มันไม่ได้สูญหายไปจากประเทศไทย แต่การบริหาร จัดการ ถ้ามองว่าเหมาะแค่ไหน นายกรัฐมนตรีบอกว่าการปฏิรูประบบราชการครั้งนี้ ต้องการ จัดกลุ่มงาน งานที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน เกี่ยวข้องกันก็จัดไปอยู่ที่เดียวกัน แต่กรณีปฏิรูป การศึกษากลับทำตรงกันข้าม Double Standard

ถามว่าวัฒนธรรมกับการศึกษาไม่เกี่ยวกันหรือครับ ก็เกี่ยวกันนี่ ทำไมต้องแยกไป แล้วท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมเกี่ยวกันตรงไหน

ศ.ดร.ลีปนันท : ผมขอทวนตรงนี้นิดหนึ่งนะครับ เมื่อตอนที่ทำเวิร์คช็อปครั้งที่ 2 ที่สำนักนายก รัฐมนตรี มีผู้เสนอวัฒนธรรมไปอยู่กับการท่องเที่ยว ผมเป็นคนแรกที่แย้งว่าไม่ได้ ทั่วโลก

สืบทอดวัฒนธรรมด้วยการศึกษา สืบทอดด้วยครอบครัว สืบทอดด้วยศาสนาต้องอยู่ด้วยกันทั้งหมด ท่านนายกฯ ก็เห็นด้วย มติกรรมก็เอาอย่างนั้น แต่หลังจากนั้นไม่กี่วันก็กลับไปแยกกันไม่เป็นไปตามมติ กรรม.

นายกนก : คนที่แยกวัฒนธรรมไปคู่การท่องเที่ยว มีเหตุผลอย่างไร เขามองอย่างไรครับ

นายชุมพล : เขามองวัฒนธรรมในเชิงขาย ขายสินค้า **ขายวัฒนธรรม** ไม่ได้มองในแง่ของการรักษาวัฒนธรรม และพัฒนาวัฒนธรรมคนไทย การดูแลบำรุงรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ได้ ต้องใส่ให้เด็กตั้งแต่การศึกษาระดับอนุบาลขึ้นไปจนถึงอุดมศึกษา แต่ขณะนี้กลับไปมองว่าจะขายวัฒนธรรมให้กับคนต่างชาติ ให้คนท่องเที่ยว เดี่ยววัฒนธรรมไทยหายหมด

ศ.ดร.ลีปพนท์ : ผมยกตัวอย่างนะครับ ที่ท่านองคมนตรี อาจารย์หม่อมเกษม วัฒนชัย ถามคนทั้งหลายว่า ใครเคยไปวัดพระธาตุคอกยสุเทพในอดีตบ้าง แล้วไปเมื่อ 20 ปี ไป 10 ปี แล้วไปในปัจจุบัน ให้เปรียบเทียบกัน เดี่ยวนี้ก็จะเห็นร้านขายของขายเต็มตั้งแต่ก่อนขึ้นวัดพระธาตุคอกยสุเทพ ส่วนข้างบนก็มีอะไรขายเต็มไปหมดเหมือนกัน วัดพระธาตุคอกยสุเทพเดิมเคยเป็นที่ที่ **สะอาด สงบ และสว่าง** คือสะอาดนั้น เมื่อสะอาดแล้วจิตใจก็ **สงบ** เมื่อสงบ **ความสว่าง** ก็เกิด เราคิดได้ นี่แหละหัวใจของศาสนา หัวใจของวัฒนธรรม อันนี้เพื่อประชาชนชาวไทย ไม่ใช่เพื่อขายนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

นายกนก : ถ้าเอาวัฒนธรรมไปคู่การท่องเที่ยว อีก 10 ปี พระธาตุคอกยสุเทพอาจจะเปลี่ยนไปอีก

นายชุมพล : ใช่ครับ อาจจะต้องเปลี่ยนไปเพื่อรับการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างว่า ลิเก, โขนของเราปกติเล่นช้า เดี่ยวดีไม่ดีจะบอกว่า ฝรั่งไม่ชอบดูอะไรที่มันช้า ฆ่าไป ต้องปรับให้เร็วขึ้น ต้องย่อส่วนให้สั้นลง สุดท้ายวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยจะหายไปกับการท่องเที่ยว ถ้าไม่พูดว่ามันเกี่ยวกับการศึกษาอย่างไรนะครับ แต่ท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมเกี่ยวกันตรงไหน คล้ายคลึงกันตรงไหน ที่จะใช้จัดกลุ่มงาน ตามหลักปฏิรูประบบราชการ ที่ประกาศออกมาก็คือ จัดงานเหมือนกัน เกี่ยวพันกัน คล้ายคลึงกันให้อยู่ด้วยกัน ท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมไม่เห็นจะเกี่ยวอะไรกันเลย ตามศัพท์เทคนิคจริงๆแล้ว ท่องเที่ยวอยู่ในหมวดอุตสาหกรรม ไม่ได้อยู่ในหมวดของวัฒนธรรมเลย

นายกนก : ผมถามต่อว่า เมื่อมาอยู่กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และศาสนาไปอยู่สำนักนายกฯ ส่วนกีฬาถือว่ากันไป ทำได้หรือไม่ จัดต่อรัฐธรรมนูญ จัดต่อ พ.ร.บ.การศึกษาหรือไม่

นายชุมพล : ผมถึงบอกว่าเป็นเพียงข้อเสนอแนะครับ เป็นข้อเสนอนอกกฎหมาย ถ้าจะทำจริงๆ รัฐบาลทุบโต๊ะ รัฐบาลอาจจะทำได้ แต่ผมเสียดายว่าอำนาจรัฐซึ่งอยู่ในมือที่ประชาชนมอบให้ แทนที่จะใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชนกลับไปใช้เพื่อสนองนโยบายของ รัฐบาล อันนี้ไม่

ถูกต้อง การปฏิรูประบบราชการทำได้ เพราะเสียงข้างมากในสภา ผู้แทนเป็นของรัฐบาล ถ้าจะผ่านกฎหมายฉบับนี้ก็ผ่านได้ แต่จะถูกต้องหรือไม่

นายกนก : แสดงว่ากฎหมายไม่ได้ระบุหรือครับว่า พวกท่านต้องทำตามที สปศ.ได้วางโครงสร้าง มา ไม่ได้เคร่งครัดหรือครับ

ศ.ดร.ลีปนันท : ทำไม่ได้ครับ ถ้าเคร่งครัด ต้องถือกฎหมายเป็นตัวตั้ง ก็ต้องเอากฎหมายเป็นหลัก รัฐบาลนี้เป็นคนพูดเองเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แถลงนโยบายรัฐบาล ในข้อ 11 ว่าในด้านการศึกษาวouldจะปฏิรูปการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยเฉพาะในตอนสุดท้ายจะทำกฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นี้พูดด้วยปาก เขียนด้วยมือ แต่ผมไม่รู้ว่าจะลบด้วยอะไร

นายชุมพล : ผมว่าวิธีการทำงานของรัฐบาลชุดนี้แปลกอยู่สักนิด โดยเฉพาะที่กระทบกับกระทรวงศึกษาธิการ เหมือนมี Double Standard กฎหมายมีอยู่แล้ว ออกมาเรียบร้อยแล้วโดยฝ่ายนิติบัญญัติ และ 80 % ของคนในรัฐบาลชุดนี้เป็นคนผ่านมาเอง แล้วสุดท้ายไม่เอา ไม่ปฏิบัติ ตาม นี่ผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 303 นะครับ จงใจไม่ปฏิบัติหรือฝ่าฝืนกฎหมาย ฝ่าฝืนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เข้าข่ายถอดถอนได้ เห็นชัดๆ เลยว่ารัฐบาลกำลังทำเรื่อง ผิดกฎหมาย ทำให้งานปฏิรูปการศึกษาไม่เดินต้องหยุดชะงักหมด ชำร่วยไปยิ่งกว่านั้น รัฐบาล กำลังคิดจะแก้ไขเพิ่มอำนาจทางการเมือง และลดอำนาจประชาชน ซึ่งไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง

โดยสรุป เมื่อมีรัฐธรรมนูญ มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแล้ว รายละเอียดใส่ ในของ พ.ร.บ.การศึกษาก็เกิดขึ้นแล้ว รัฐบาลนี้สามารถเดินต่อไปได้เลยควรเดินหน้าต่อไป ก่อน ถ้าไม่ดี เรามาแก้ไขทีหลังได้ หรืออย่างกระทรวงวัฒนธรรมและท่องเที่ยว ถ้าต่อไปจะมีก็ไปว่ากันทีหลัง ให้กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เกิดขึ้นก่อนตามกฎหมาย รัฐบาลควรปฏิบัติตามกฎหมายไม่ใช่คิดจะฝ่าฝืนกฎหมายอยู่ร่ำไป

นายกนก : อีกจุดหนึ่งอาจารย์ครับ สำนักงานสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ โครงสร้างกระทรวง เสนอมานั้นตัวเลขาธิการสภาคือท่านปลัดและประธานคือรัฐมนตรีใช่ไหมครับ

ศ.ดร.ลีปนันท : ที่รัฐบาลปัจจุบันเสนอมานี้ ไม่ใช่โครงสร้างที่เสนอโดย สปศ. และไม่เป็นที่ไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติบอกว่าจะต้องมี สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือสภาการศึกษาในปัจจุบัน มีคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคณะกรรมการศาสนาและ วัฒนธรรม โดยอาชีวะแต่เดิมจะให้อยู่ในคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่เป็น อุดมศึกษาก็ไปอยู่ในคณะกรรมการการอุดมศึกษา แต่ตอนนี้กระทรวงศึกษาจะทำอาชีวะขึ้น

มา แล้วเอาสำนักงานสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ ไปอยู่ใต้สำนักงานปลัด
กระทรวงศึกษา ปัญหาหลักอยู่ตรงนี้นะครับ คือจะเอาสมองไปอยู่ใต้มือ ให้มือกำสมองเอาไว้

นายกนก : จริง ๆ แล้วสมองต้องสั่งมือ

ศ.ดร.ลีปพนนท์ : ทั้งสมอง มือ และใจต้องไปด้วยกัน ใจต้องแน่วแน่ ต้องจริงจังและจริงใจ ทางกา
รเมืองจะ ตัดสินใจ สมองเป็นตัวที่ช่วยคิดเพื่อให้ใจตัดสินใจได้ มือเป็นส่วนที่ทำงานหาเลี้ยง
สมองและใจ เพราะฉะนั้นร่างกายของมนุษย์ก็ดี หน่วยงานรัฐ เอกชนก็ดี ต้องมี 3 อย่างนี้
กระทรวงศึกษาตามแนวคิดของบางคน ไม่ใช่แนวคิดตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มือไปกำ
สมองไว้ คำถามที่อยากรู้ก็คือ ประเทศไทยจะเรียนรู้ในโลกของ*สังคมเศรษฐกิจความรู้*ได้อย่างไร
นี่หัวใจสำคัญเลย

นายกนก : อีกสักครูเราจะมาต่อกันตรงที่อาจารย์ลีปพนนท์ตั้งข้อสังเกต ตอนนี้จะพักประมาณ
2-3 นาที แล้วกลับมาต่อในช่วงที่ 2 ของระดมสมองอนาคตการศึกษาไทย พักสักครูครับ

..... พัก

นายกนก : รายการระดมสมองอนาคตการศึกษาไทยในช่วงที่ 2 โดย Nation Channel และ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทุกเสาร์สุดท้ายของเดือน เวลา 4ทุ่ม คำคืนนี้
ผมคุยกับอาจารย์ชุมพล ศิลปอาชา และ ศ.ดร.ลีปพนนท์ เกตุทัต

เมื่อวันก่อนคุณจำลอง ครุฑขุนทด รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการบอกว่า
ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้มีเอกภาพในเชิง
นโยบาย ซึ่งต่อไปนโยบายต่างๆ จะออกมาจากสภานี้ คุณสุวิทย์ก็เคยพูดเรื่องนี้ด้วยว่า จะ
ทำให้กระชับในการสานต่อ ง่ายในการทำให้เป็นเอกภาพ อาจารย์ฟังแล้วคิดอย่างไรครับ

ศ.ดร.ลีปพนนท์ : ไม่ใช่ครับ ถ้าเป็นอย่างนั้นทำไมคนเรามีสมอง ทำไมมีใจ ทำไมมีมือ มันแบ่ง
หน้าที่กันทำและต้องเสริมซึ่งกันและกัน ต้องท่วงซึ่งกันและกันถ้าทำอะไรผิด นี่คือธรรมชาติ
ไม่ใช่ว่าทุกอย่างอย่างเดียวนั้น อย่างนั้นก็เข้าสู่ยุคเชื่อผู้นำ ชาติพันธุ์ภัยครับ

นายกนก : ทำไมการที่ปลัดคนเดียวมานั่งตำแหน่งนี้ น่ากลัวตรงไหนครับ

ศ.ดร.ลีปพนนท์:ผมเปรียบเทียบกับบริษัท กับกองทัพ เปรียบเทียบกันทั่วโลกก็มีผู้นำ มีแม่ทัพเป็นคนตัดสินใจ
ใจ แม่ทัพต้องมีเสนาธิการและมีฝ่ายปฏิบัติการ มีฝ่ายบู๊ฝ่ายบุ๋นฉันใด การศึกษาก็อย่างนั้น
ซีอีโอก็ต้องอาศัยฝ่ายที่ทำในเรื่องของแผน นโยบายและยุทธศาสตร์ และฝ่ายเรื่องปฏิบัติการ
เหมือนกัน แล้วทำไมจะเอาฝ่ายแผนยุทธศาสตร์ไปอยู่ใต้ฝ่ายปฏิบัติ ก็ฟังสิครับ สมัย

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ถึงแม้เป็นเผด็จการแต่ก็มีฝ่ายสมองเพื่อช่วยการตัดสินใจ มีฝ่ายปฏิบัติทำหน้าที่เหมือนกัน และหน่วยงานสมองก็มีเอกภาพมาถึงปัจจุบัน

นายกก : อาจารย์ชุมพล ได้ข่าวว่า โครงสร้างที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอมานี้ ข้าราชการไม่น้อยในกระทรวงค่อนข้างจะเห็นด้วย

นายชุมพล : ส่วนใหญ่อยากเห็นการมีรูปแบบคณะกรรมการ จะมีเพียงนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงที่อาจจะสูญเสียอำนาจเท่านี้ที่ไม่เห็นด้วย ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติถูกต้องอยู่แล้ว โครงสร้างนี้มีสภาการศึกษาไว้โดยเฉพาะ ซึ่งสภาการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ต้องระดมหลายฝ่ายเข้ามา ไม่ได้อยู่ที่อาศัยใคร แต่ขณะนี้จะไปสังกัดสำนักปลัดกระทรวง ให้ปลัดเป็นประธาน ตรงนี้ทำให้เห็นว่าอำนาจกลับย้อนกลับไปเช่นเตอร์อยู่ที่ข้าราชการประจำ ระบบการศึกษาในอนาคตต้องเอาออกจากระบบราชการ ให้เป็นระบบการศึกษาของประชาชน แต่ที่รัฐบาลกำลังทำอยู่เวลานี้ มันสวนทางกัน

นายกก : ข้าราชการชอบใจหรือไม่

ศ.ดร.ลีปนันท : ไม่จริง เท่าที่ฟังจะมีแต่เฉพาะผู้บริหารระดับสูง เวลานี้ปัญหาปฏิรูปอยู่ที่การเมืองและข้าราชการระดับสูงไม่ค่อยพอใจ ข้าราชการระดับรองลงไปเขาต้องการให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางบริหารจัดการ ต้องการมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ต้องการหลักสูตรที่มีความหลากหลาย ต้องการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ต้องการบริหารงบประมาณได้อย่างคล่องตัว ท่องถิ่นก็อยากจะมีส่วนร่วมดูแลด้วย นี่คือความต้องการระดับพื้นฐานข้างล่างจริง ๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แต่ว่าในส่วนกลางที่กุมอำนาจอยู่ ข้าราชการ นักการเมืองยังอยากเอาอำนาจมาไว้ที่ตัวเอง สมมติถ้าอำนาจอยู่ที่ปลัดอย่างที่พูด รัฐมนตรีก็จะง่ายนิดเดียวคือจี้ที่ปลัดคนเดียวก็จบแล้ว แทนที่จะต้องไปจี้คณะกรรมการทั้งหลายมากมาย

นายกก : ข้าราชการส่วนใหญ่ก็เอออไปด้วย เพราะตัวเองยังมีอำนาจอยู่

นายชุมพล : ครับ เพราะอำนาจแต่งตั้งโยกย้ายอยู่ที่ปลัด แต่ถ้ารูปแบบคณะกรรมการ อำนาจแต่งตั้งโยกย้ายส่วนหนึ่งอยู่ที่พื้นที่ ไม่ได้อยู่ที่ส่วนกลาง ดังนั้นเวลานี้รูปแบบเหมือนว่ายังคงอำนาจอยู่ส่วนกลางให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ระบบกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นก็เลยล้มเหลว ผิดรัฐธรรมนูญ ทิศทางที่รัฐบาลกำลังทำอยู่ขณะนี้สวนทางกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการให้ระบบการศึกษาเป็นระบบของประชาชนไม่ใช่เป็นระบบของข้าราชการประจำ ปัญหาจึงได้ยี้ดขึ้นมาจนบัดนี้

นายกก : อาจารย์ลีปนันท ถ้าเป็นอย่างนี้จะทำให้การปฏิรูปสะดุดเหมือนกับปี 2517 หรือไม่

ศ.ดร.ลีปพนท : ตอนนั้นต่างกันนะครับ ในช่วงนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเฉื่อยเฉื่อยอยู่ในตำแหน่ง 6 เดือน ตั้งแต่ปี 2517-2523 สมัยอาจารย์เกรียง กิริติกร อาจารย์ก่อ สวัสดิพานิชย์ เสนอท่านสัญญา ธรรมศักดิ์ แต่งตั้งให้ผมเป็นประธานทำเรื่องปฏิรูปการศึกษา ผมก็ทำและส่งเรื่องเสนอรัฐบาลก็รับวันที่ 24 ธันวาคม 2514 แต่พอวันที่ 14 มกราคม 2518 บอกว่ารับทั้งหมดยกเว้นในส่วนบริหารเพราะไปทอนอำนาจ พอรัฐบาลในปี 2519 วันที่ 16 ตุลาคม 2519 บอกว่าไม่เอา ทั้งๆ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการสมัยนั้นนั่งอยู่เป็นกรรมการร่วมกับผม ทำเรื่องการบริหารในกระทรวงศึกษาธิการจะจัดอย่างไรกลับไม่เอา แล้วกล่าวหาว่า **เป็นแผนขาย** มีคนจะจับผมท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นคนช่วยไว้ ตอนนั้นเดียวเอาเดียวไม่เอา ไม่เหมือนกับตอนนี้ ตอนนี้รัฐบาลมาจากเสียงประชาชน ผมเสียตายถ้ารัฐบาลมีความเข้าใจทางการศึกษา จะไม่ต้องเปลี่ยนรัฐมนตรีศึกษาถึง 3 คนใน 1 ปี ด้วยเหตุผลที่ไม่เข้าใจการศึกษา มากกว่าสมัยก่อน

สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชที่เราถอดจากเงื้อมมือฝรั่งมาได้นั้น ปี 2435 เสนาบดีคนแรกถึงปี 2475 เวลา 40 ปี มีเสนาบดี 5 ท่าน เฉลี่ยท่านละ 8 ปี จึงได้ทำตามแนวล้นเกล้ารัชกาลที่ 5, 6 และ 7 ได้ต่อเนื่อง ตรงนั้นเราจึงรอดมาจากเงื้อมมือของนักล่าอาณานิคมมาได้ เพราะเรา **สร้างการศึกษาสู่ความทันสมัยของโลก** ในตอนปี 2517 เราปฏิรูปการศึกษา **เพื่อชีวิตและสังคม**

ตอนนี้ **การศึกษาเพื่อสร้างปัญญา ไม่ใช่สร้างอำนาจ** ถ้าเป็นการปฏิรูปการศึกษาตามแนวที่บางคนกำลังคิดอยู่ จะเป็นการสร้างการศึกษาเพื่ออำนาจของตัวเอง ไม่ใช่เพื่อปัญญาของประชาชน ไม่ใช่เพื่อปัญญาของชาติ ประเทศชาติจะสู้ใครเขาได้

นายชุมพล : อาจารย์ลีปพนทกำลังพูดว่ารัฐบาลชุดนี้ขาดวิสัยทัศน์

ศ.ดร.ลีปพนท : ใช่ครับวิสัยทัศน์ขาดในด้านการศึกษา

นายชุมพล : ครับ ขาดความรู้ในด้านการศึกษาที่แท้จริง เมื่อขาดความรู้ในด้านการศึกษาและวิสัยทัศน์แล้ว การเมืองจึงเข้าไปแทรกแซง ดังนั้นปัญหาหลักก็คือ **ปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปเพื่อการศึกษาไม่ใช่ปฏิรูปเพื่ออำนาจทางการเมืองและอำนาจข้าราชการประจำ**

ทางออกที่ดีเวลานี้ เมื่อมีรัฐธรรมนูญ ออกมาแล้ว กฎหมายลูกคือ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติก็มีแล้ว มีรายละเอียดใส่ในของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติก็ทำเสร็จแล้ว ควรเดินหน้าต่อยอดไปจนจบ อะไรที่ไม่เห็นด้วย อย่าเพิ่งขวางในตอนนี้อย่างงานปฏิรูปการศึกษาช่วงต้นเดินไปให้จบขั้นตอน จบกระบวนการก่อน เสร็จแล้วหากมีปัญหาจึงค่อยมาปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงทีหลัง ถ้าเกิดจำเป็นต้องเอาวัฒนธรรมไปอยู่กับทองที่แท้จริง ถ้าไม่อยู่แล้วบ้านเมืองจะวิกฤตเพิ่มขึ้นอีก อันนั้นอาจจะยอมกันได้ แต่จริงๆ แล้วไม่เข้ากันเลยทองที่เกี่ยวกับ

วัฒนธรรมไม่ใช่งานอย่างเดียวกัน เราไปขายวัฒนธรรม มีหลักประกันอะไรว่าวันหลัง วัฒนธรรมจะไม่ถูกเปลี่ยนไป มันสวนทางกับปรัชญาการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลเวลานี้ ที่บอกว่า งานเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน เกี่ยวพันกันต้องอยู่ที่เดียวกัน แทนที่จะแยกกันไป เหมือนอย่างที่รัฐบาลกำลังคิดจะทำอยู่ในขณะนี้

นายกนก : อาจารย์ชุมพลมันใจนะว่าถ้าวัฒนธรรมยังอยู่คู่กระทรวงศึกษา ยั้่นน่าไว้วางใจกว่าไปอยู่ ท้องเที่ยว

นายชุมพล : 100% เลยครับ เพราะปรัชญามันต่างกัน ไปอยู่การท่องเที่ยวปรัชญาคือขาย แต่อยู่ กับกระทรวงศึกษา ปรัชญาคือ รักษา ผดุงเอาไว้ ลูกคำคือ เด็ก นักเรียนประถม มัธยม อุดมศึกษา ลูกคำท่องเที่ยวคือชาวต่างประเทศ เกิดไม่พอใจวัฒนธรรมว่าล่าช้าต้องปรับปรุง ปฏิรูป เปลี่ยนแปลง ชอบแบบนี้ไม่ชอบแบบนั้น วัฒนธรรมเลยต้องเปลี่ยนตามใจเขา มันไม่คุ้มกัน แล้วมีหลักประกันอะไรว่า วัฒนธรรมไปอยู่กับท่องเที่ยวแล้วจะได้เงินเพิ่ม อยู่ที่อื่นถ้า รัฐบาลบริหารจัดการดีๆ ก็ได้เพิ่มเหมือนกัน ต่างกันตรงไหน ความคิดตรงนี้ผมคิดว่าขอให้ รัฐบาลถอนเสียเถอะครับ ให้อยู่กับกระทรวงศึกษาถูกต้องแล้ว เด็กเล็กๆ จะได้เรียนวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าคนไทยจริงๆ

นายกนก : ที่คุยกันนี้ เพราะแรงกระเพื่อมมาจากการปฏิรูประบบราชการที่มีการถกเถียง 2-3 อาทิตย์ที่ผ่านมาใช่หรือไม่ครับ

นายชุมพล : ครับ หลายฝ่ายเวลานี้เป็นห่วงว่างานปฏิรูปการศึกษาไม่เดิน จะเห็นว่า 1 ปีที่ผ่านมา 4 เดือน การเมืองบิปรัฐมนตรีไหลออก อีก 4 เดือนต่อมาสังคมก็หลงกับคำพูดของนายๆ ที่จะเป็นผู้นำปฏิรูปการศึกษาเอง สุดท้ายก็ต้องออก ไม่มีอะไรดีขึ้น อีก 4 เดือนถัดมา ก็มี ปัญหาขัดแย้งกันตลอดเวลา ถามว่า พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติออกมาแล้ว 2 ปีกว่า ไม่เดิน หน้า คุณกนกเห็นไหมว่าการศึกษารั้งพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่สุด ตามมาตรา 43 ของ รัฐธรรมนูญ ที่ต้องจัดให้ฟรีไม่เก็บค่าใช้จ่าย จัดอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง เด็กและ ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ณ บัดนี้ยังไม่เห็นอนาคตเลย ไม่ทราบว่าจะทำอะไรกันอยู่

นายกนก : ทั้งๆ ที่รัฐบาลมีเสียงข้างมากคุมอยู่ทุกกระทรวง ถ้ากล้าตัดสินใจก็ทำได้

นายชุมพล : ถูกต้อง ถ้ากล้าตัดสินใจคงเรียบร้อยแล้ว เด็กได้รับประโยชน์แล้ว รัฐบาลชุดนี้ไม่ใช่ ว่าท่านมีข้อเสียทุกเรื่องนะครับ เรื่องเศรษฐกิจก็โอเค ปฏิรูปสังคมก็ไปได้ ด้านการเมืองที่ชน กับนักการเมืองแรงๆ ก็โอเค ปฏิรูประบบราชการที่ริเริ่มตอนนี้ ผมว่าก็ยังโอเค อย่างอื่นผมให้ บวคนะครับ ให้สอบผ่านได้ แต่ที่ผมให้ลบ ลบมากคือปฏิรูปการศึกษา ขอเถอะครับ ความชั่วความดีในสังคมทั้งหมดอยู่ที่การศึกษา ทุกคนเห็นความสำคัญของการศึกษา แต่ทุก

คนไม่ร่วมมือกับการศึกษา กลับใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือหาประโยชน์ นักการเมืองถ้าหาผลประโยชน์จากกระทรวงอื่นเชิญไปเลย แต่ขอเว้นกระทรวงศึกษาสักหนึ่งกระทรวง

นายกนก : ท่านชุมพล มันจะได้ประโยชน์อะไรนักหนา ถ้าชาวบ้านที่ติดตามมองกระทรวงเช่นคมนาคม หรือกระทรวงที่มีเรื่องให้เห็นเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษามีอะไรครับ

นายชุมพล : อย่างนี้ครับ ฐานเสียงครูทั้งหมด 7 แสนกว่าคน นักเรียน 10 ล้านกว่าคน โรงเรียนทั้งหมด 4 หมื่นโรง ฐานเสียงมหาศาล แล้วการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณลงพื้นที่อีกเท่าไหน ปัญหากระทรวงศึกษาที่เดี๋ยวมา ทูจริต คอร์ปชั่นมีเรื่องไม่ดีไม่งามเกิดขึ้นมาก การแต่งตั้งโยกย้ายสมัยก่อนมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์อยู่ แต่เดี๋ยวนี้ลดลงไปมากแล้ว

ศ.ดร.ลีปนันท : ตรงนี้แหละครับ นโยบายจึงอยู่ที่ส่วนกลาง แต่การปฏิบัติดูแลโรงเรียนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตรงนี้ไม่ใช่หลักสูตรเดียว เช่นสอนเรื่องน้ำ หรือ H₂O เด็กไม่รู้เรื่อง แต่ถ้าเรียนรู้น้ำทางเหนือไหลมาวิธีท่อน้ำอย่างไร น้ำทางภาคใต้ฝั่งทะเล มีกุ้ง หอย ปู ปลา เป็นอย่างไร หลักสูตรเรื่องน้ำจะแตกต่างกัน มีความหลากหลาย

นายกนก : เพราะฉะนั้นผมถามอาจารย์ทั้ง 2 ท่านเป็นคำถามสุดท้าย เรื่องนี้ที่กำลังถกเถียงไม่ว่าจะเป็นสูตรของ สปศ. ก็ดี หรือว่ากระทรวงศึกษาที่กำลังแยกเป็นชั้นส่วนอย่างน่าเกลียดนั้น ควรจะจบอย่างไร จะยุติอย่างไร

นายชุมพล : ยุติเรื่องนี้ ผมว่าอยู่ที่ฝ่ายการเมืองจริงใจหรือเปล่า มองปฏิรูปการศึกษาอยู่บนรากฐานของการศึกษาเด็กและประชาชนจริงหรือเปล่า หรือว่าปฏิรูปการศึกษาเพื่อผลประโยชน์ของการเมืองและผลประโยชน์ของข้าราชการประจำ จะเอาอย่างไร จุดใหญ่อยู่แค่ 2 จุดนี้ ถ้าถ่วงเรื่องผลประโยชน์ทางการเมืองและข้าราชการประจำได้ ปฏิรูปการศึกษาจะเดินหน้าไปได้ด้วยดี ประสบผลสำเร็จโดยการเมืองเป็นผู้ผลักดันได้ เรื่องนี้ต้องอยู่ที่นายกรัฐมนตรีคนเดียว เพราะว่าคนที่จะขับเคลื่อนได้คือ นายกรัฐมนตรี ดังนั้นขอให้ท่านนายกฯ เดินหน้าต่อไปตามแนว พ.ร.บ.การศึกษา ก็ยังไม่สาย อย่าไปแก้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติหรือขยายเวลาออกไป หากมีการแก้ไขเท่ากับฟ้องตัวเองว่าทำงานล้มเหลว ถ้าจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไรให้ไปว่ากันภายหลัง

ประการที่ 2 เร่งผลักดันกฎหมาย 23 ฉบับ หลักๆ 5 ฉบับ ที่รัฐบาลนำไปใส่เป็นนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาแล้ว ขับเคลื่อนต่อไปตามที่แถลงไว้ อย่าผิดสัญญาประชามติ และทางฝ่ายนิติบัญญัติจะช่วยดูแลด้วย ภารกิจด้านปฏิรูปการศึกษา ทุกฝ่ายต้องขับเคลื่อนร่วมกัน เมื่อเดินทางมาถึงขั้นนี้แล้ว อาหารพร้อมขึ้นโต๊ะรับประทานได้แล้ว เรื่องอะไรจะต้องนำของที่ตั้งโต๊ะแล้วกลับไปนั่งตรวจสอบดูใหม่ ว่ามีพิษมีภัยอะไรไหม อีก

นายกนก : อาจารย์ลีปนันทครับ

ศ.ดร.ลีปนันท : เห็นด้วยกับอาจารย์ชุมพลนะครับ **จริงจังและจริงใจทางการเมือง ไม่แก่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542** ผมบอกไม่แก่พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แต่ถ้าประสงค์จะปรับภายในเล็กน้อยในเรื่องของ 23 ฉบับเชิญ เพื่อเตรียมตัวให้ข้าราชการ พ่อแม่ครู ก็นำโครงการนำร่องไปปฏิบัติ

ผมยกตัวอย่าง หนอนกำลังจะเป็นผีเสื้อ ปูกำลังจะลอกคราบ ทั้งหนอนและปูต้องสะสมอาหารเป็นพลัง เพราะตัวกำลังจะเปลี่ยนสถานะ เหมือนตัวเองปฏิรูป ในช่วงนี้อย่าให้หนอนและปูแบกงาน เพียงแต่หนอนและปูเอาเรื่องที่ทำไว้แล้วมาเป็นอาหารเพื่อเดินต่อไป ทำไมผมรู้ว่าปูมีอาหารเยอะตอนลอกคราบ คุณกนกเคยทานปูนี้กับปูธรรมดาไหม ปูนี้อร่อยกว่าตั้งเยอะ เคยทานหนอนกำลังจะเป็นผีเสื้อไหม อร่อยกว่าเพราะเขาสะสมอาหารไว้ คราวนี้กระทรวงศึกษาธิการ 1 ปีไม่ได้เตรียมอะไรเลย **ถ้าจำเป็นในเรื่องของ พ.ร.บ.ลูก เตรียมตรงนั้นไม่ใช่แก่พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**

นายชุมพล : พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาตินี้ไม่จำเป็นต้องแก้ รัฐบาลต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และเดินหน้าตามรายละเอียดที่ สปศ.ได้ทำมาไปก่อนตามที่อาจารย์ลีปนันทพูดไม่ได้ให้ไปหรือหรือไปยกเลิกแล้วเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ แต่ถ้าจะปรับ เติมแต่งอะไรนิดหน่อยได้ ความหมายเป็นอย่างนั้น

นายกนก : หนอนจะได้เป็นผีเสื้อเสียที ไม่ใช่เป็นหนอนอยู่

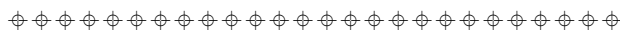
ศ.ดร.ลีปนันท : นี่ละประเทศไทย **ประเทศไทยกลายเป็นหนอนทางการศึกษา จะได้เป็นผีเสื้อบินไปได้เห็นโลกกว้าง เจริญโลกกว้าง**

นายกนก : ยืนยันว่า ยังไม่สายเกินไป แม้ว่าช้าไปหน่อย

นายชุมพล : เรายังมีเวลาถึง 20 สิงหาคม 2545 รัฐบาลเดินหน้าส่งกฎหมายเข้าสภาเลย แล้วฝ่ายนิติบัญญัติจะช่วยดูแลอีกทาง อย่าไปกำหนดใจด้วยตัวเองว่าสิ่งที่ทำมาตั้งแต่ 2-3 ปีที่แล้วผ่านสภาแล้วมันผิด อย่าไปคิดสมมติฐานอย่างนั้น ถ้าคิดอย่างนั้นผมว่ารัฐบาลผิดแล้ว ทำให้การปฏิรูปการศึกษาล่าช้า

นายกนก : ท่านผู้ชมครับนี่เป็นรายการระดมสมองอนาคตการศึกษาไทย เป็นตอนที่น่าสนใจมาก เพราะวานักการศึกษาระดับบรมครูที่มาถ่ายทอดเป็นเชิงปรัชญาหลายข้อที่ท่านผู้ชมได้ฟังตั้งแต่ตอนต้น ฉะนั้นแล้วในวันนี้ต้องขอร้องที่ไม่ได้มีเวลาให้ท่านได้ร่วมสอบถามต้องขอร้อง เพราะอยากจะทำให้เวลาที่น้อยอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์ นานๆ ทั้ง 2 ท่านจะมาร่วมกันระดมความเห็นเพื่อทำให้บ้านเมืองของเราจะได้น่าอยู่จริงๆ แล้วติดตามกันต่อไปนะครับว่าหลังจากรายการนี้ออกอากาศไปแล้ว ผมเชื่อว่ามิต้านรัฐมนตรี ท่านนักการเมืองชมรายการอยู่

- นายชุมพล** : วันนี้เรามาดูตรวจสอบ วิวอน เป็นห่วงอยากให้การปฏิรูปการศึกษาเดินทาง รัฐบาลชุดนี้เป็นรัฐบาลที่ประชาชนฝากความหวังไว้มาก เมื่อฝากแล้วอย่าทำให้ผิดหวังนะครับ
- นายกนก** : แล้วย้อนกลับมาติดตามกันใหม่รับรองว่า เดือนละครั้ง เราจะเจอกันน้อยไปนิดแต่ว่า รื้อระอุและมีความแตกฉานทางความคิดให้ได้ชมด้วย รายการคำกึ่งนี้เราทั้ง 3 ท่าน อาจารย์สีปนันท เกตุทัต อาจารย์ชุมพล ศิลปอาชา และผมลาไปก่อน สวัสดีครับ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

บรรณาธิการ

นางอัมพร พงษ์กั้งสนานันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ

จัดทำต้นฉบับ/ประสานงานการพิมพ์

นางสาวสมลักษณ์ คล่องแคล่ว นักวิชาการศึกษา 5

พิมพ์ต้นฉบับ

นางกนกพรรณ ปัญโญสุข

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล 5

“รัฐบาลนี้เป็นคนพูดเองเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แถลงนโยบายรัฐบาล ในข้อ 11 ว่าในด้านการศึกษาว่จะปฏิรูปการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดย เฉพาะในตอนสุดท้ายจะทำกฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม”

ศ.ดร.ลีปนันท์ เกตุทัต

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติอย่างคุ้มค่า
หากท่านไม่ใช่หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป